

Zelei Miklós

Gyilkos idők

Epikus improvizáció

I. rész

Útban az öngyilkosságba, igyekszem elmondani, amit a kísértésről tapasztaltam.

Már éjszaka van? Vagy még csak késő este? Ülök a piros Erika fotelben. Az egyetlen tárgyi bizonyíték volna, de egy régi lomtalanításkor kidobtuk. Lomok a bűneim is, nem bánom meg őket, hanem csak megszabadulok tőlük, hogy jusson hely az újaknak.

A legkisebb fiamat tartom az ölemben. Hároméves múlt, azt mondja, tegyél a kádba. Nagyon beteg, rettenetesen lázas, nem érti, mi történik vele. Most tanulja, hogy az emberre bármi rátörhet, bármikor. Hiába etetjük, hiába itatjuk, mert mindent azonnal kihány. A gyerekorvos azt mondja, ha még egy napig így megy, kórházba kell vinni, infúzióra kötni, mert kiszárad. Megitatjuk, letesszük az ágyba, s ahogy lefekszik, azonnal hány. Viszont fölfedezek egy pozíciót, amelyben sikerül benne tartani a vizet. A piros Erika fotelbe ülök, őt a vállamra fektetem, ebben a fekvő-álló helyzetben megmarad benne a víz, és akkor nincs kórház, nincs infúzió, megússzuk.

- De mikor fekszel már le? – kérdezi a feleségem az ágyból.
- Semmikor.
- Egész éjszaka ott akarsz maradni?
- Igen.
- De ezt nem lehet a gyerekekkel csinálni. Le kell fektetni.
- Nem lehet lefektetni.
- De le kell. Késő van. Láttad, hány óra?
- Nem érdekel.
- Mi az, hogy nem érdekel?
- Mert teljesen mindegy – mondom. – Érzem, hogy a gyerek a vállamon végre elaludt. Vagy harminc órája most először.
- De le kell fektetni a gyereket.
- Éppen hogy nem szabad lefektetni.
- Hogyhogy nem?
- Mert ha így tartom, akkor békésen alszik, és nem hányja ki a vizet.
- Honnan tudod?

- Onnan, hogy itt tartom a vállamon, alszik, és nem hány.
- De ezt nem az orvos mondta.
- Nem. De ha itt volna, ezt mondaná.
- Honnan tudod?
- Látná, hogy ez történik.

A gyerek alszik, érzem, ahogy ártatlanságának szaga elnyomja a betegség, a baj szagát. A hányásszagot, a lázas izzadságszagot. Ülök, tartom a karomban, szinte érzem, ahogy gyógyul.

- Feküdjetek már le!
- Nem lehet.
- Nem csinálhatod ezt. Ilyenkor már rég ágyban szokott lenni.

És az ágyban kezdődne minden előlről. De már nem mondom, hanem csak gondolom. Az ártatlanság illata elszáll. Folyosó nyílik a sötétben. A túlsó végében a feleségem az ágyunkban, ebben a végében én, a piros Erika fotelben, ami a szoptatós fotel volt nem is olyan rég, és szorítom magamhoz a gyereket. Mindkét kezem megtelik vérrrel, és ezen a most megnyílt folyosón a gyerekünket teljes erőből hozzávágom az anyjához. Betörök az orra, véres arccal hány ki mindent, amit sikerült benne tartani, bepisil, nem jön ki hang a torkán, széttárt karral fekszik. A folyosó közepén egy sötét gombolyag ül. Érzem, hogy jelen van. Nemcsak ott a folyosón, hanem bennem is elterpeszkedik.

Nem történik meg, amit átélek. Az utolsó töredékpillanatban a folyosó becsukódik, és amikor fölriadok, már hajnalodik, a gyerek békésen alszik a vállamon, a feleségem az ágyban.

De mindennap látom a gyerekem véres arcát, látom, ahogy nem tud felsírni, és széttárt karral fekszik. Ez a büntetésem. Egyszer leírom majd a fekete homp külsejét is.

*

Bent a vízben. Ahol már nem ér le a lábunk, de még ott a bója. Leviatánozunk. Ami ugrándozó csapkodást, tekergő fickándozást jelent, dobáljuk a labdát egymásnak, a két kisgyerek meg én. A leány a nagyobb. Az ő lábuktól már szinte végtelen messzeségben van a tófenék. Süppedős, könnyen felzavarható homok. Egy váratlan hullám elviszi a labdát. Nem nagyon, csak éppen annyira, hogy hagyynom kéne már. Vigye. De még kicsúszik a számon:

- Hozd vissza!

A kislányom utánaúszik, és a következő hullám elborítja. Az egyik kezemben a kisfiam, a másikkal fogom a bóját, a kislányom nem látszik sehol. A következő pillanatban az egyik keze a víz fölött kapaszkodik. Azután megjelenik a feje is, jobb hóna alá szorítva hozza a labdát. De ahogy a keze a víz fölött, a kép örök.

*

Tudtam, hogy egyszer eljön a nap, amelyiktől kezdve csak abban bízhatok, hogy senki nem fogja elolvasni, amit írok.

Az ajtóból a rétre látunk, az ablakból a város felé látnánk, ha volna ablak. Ilyen lakrész. Szoba, kifelé jövet a konyha, és rögtön a keskeny udvar, onnan látszik a

rét. Akár még szép is lehetne, de nem az. A holmijaink szépek, arra jut pénz, új porcelántányérok, ropogós damaszt ágynemű. Ezüstkanalak, amelyeket nálunk felejtett a történelem. Csak nincs hová bevinni őket, arra nem futja. A hosszú ház folytatása a fantomól, amelynek már a helye se látszik, de én tudom, hogy ott volt. Reggelenként hallok a fantomdisznók fantomvisítását, zörög a fantommoslékos bádögödör. A múlt.

A volnaablak alatt, a képzelet fényében a gyerekágy, benne egy bőgő hús-csomag. Ez nem fantom, bőg rendületlenül. A legnagyobb fiam. Hogyan került ide? És mikor megy el? Én is gyerek vagyok. Bejön az anyja, elcsitítja. Csönd van. Mintha ott se volna. Amikor az anyja elmegy, újra bőgni kezd. Fölfedezi, hogy nincs ott, és azonnal bőg. Belecsípek a fenekébe, még hangosabban bőg. Így védekezik. De megint belecsípek. Piros lesz az arca, úgy üvölt. Még foga sincs.

Állok a kiságy mellett, és félek. Szerencsére hamar fölbomlik ez a házasság. Rekordokat döntve árad a folyó, magasítják a gátakat, de magasodik a víz is, erősítik a védelmet, de erősödik az ár is. Átszakad a gát! A felkiáltás kérdés.

És egy vállalati autóval megjelenik a feleségem aggódó anyja, hogy összecsomagoljon minket, és egy másik városba vigyen.

– Én maradok – mondom. – Itt lakunk.

Ők csomagolnak.

Én figyelem.

Anyáddal élsz együtt, vagy velem, kérdezem a feleségemtől, de csak magamban. Ha most elmész, és jól megnyomom magamban az *elmész* szót, soha többet nem fogunk együtt élni. És elmennek. Azóta is az anyjával él együtt, abban a városban, ahová ötven évvel ezelőtt az autó elindult velük.

Mihelyt megszűnik az autó zúgása, fellélegzem: vége! Ő ment el, nem én.

Azonnal elköltözöm, az egyik lánykollégiummal szembe, és soha többet nem megyek vissza oda, ahol laktunk.

*

Az első öngyilkossági kísérletem alsó tagozatban történik, harmadikban, 1957-ben.

Az iskola szemben van a házunkkal. Nem a mi házunk, mi földönfutók vagyunk, szolgálati ház. Addig lehetünk benne, amíg apám meg anyám a településen dolgozik. Szünetben csak átszaladok a kövesúton, és már otthon is vagyok. A rózsaszín szekrényben vannak a gyógyszerek, egy keskeny, hosszú fiókban. Sárgás csontgomb a kihúzója. Kikapok egy egész levél tablettát. Nagyon korszerű csomagolás, ahogy most magam elé vetítem. Hűvös tapintású, fényes celofán. De a felirat homályos, nem tudom kivenni, mi van ráírva, pedig ez fontos, a legfontosabb, ugyanis – de hogy mi fog történni, azt majd utána. A zöld konyhaasztalon áll az ivóvízes kancsó, mind abból iszunk, pohár nélkül. Kinyomkodom a celofánból az összes tablettát, néhány nagy korty vízzel mindet lenyelem, a celofánt szebre vágom, rohanok vissza az iskolába, és várom, hogy meghalok.

Becsöngetés van, amikor visszaérek. Nem villanycsengetés, hanem egy nagy, nyeles rézcsengőt ráz a tanítónő. Sorakozó, befelé!

Befelé után ülök a padomban, felelés, új anyag, összefoglalás, házi feladat kiadása, kicsöngetés, szünet. A szünetben világraszóló eredménnyel megnyerem

a pisálási versenyt, magasan ível a sugár a fal fölött, majdnem fél percig tudom a magasban tartani, és még mindig élek. Talán egy kicsit melegebb a homlokom.

A pisálási verseny az óraközi szünetek nagy szervezőerejű eseménye. Ahányan csak tudunk, betömörülünk a vécébe, hátul az udvaron. Egyik fala szurokkal kezelve, arra kell pisálni, alatta a lefolyó csatorna, amely vízgyűjtőként működve vezeti el a szurokra irányított sugarakat. A legügyesebbek úgy is képesek pisálni, hogy közben nagyokat harapnak a másik kezükben tartott hatalmas cukros zsíros kenyérből. A szurokfalal szemben, a pisálók háta mögött a szűrős szagú ülősor.

A verseny nem a szurokfalnál folyik, hanem az udvar felőlinél, az egy kissé magasabb. Az nyer, akinek a legmagasabban sikerül átpisálni fölötte. Ha többnek sikerül egyforma magasan, akkor az, aki a legtovább képes átívelni a hulló vakolatú falat. Még nincsenek emberi jogok, a lányok ebbe a versenybe nem nevezhetnek be. Ők az udvaron körtáncot járnak és énekelnek:

*Most viszik, most viszik Danikáné lányát,
Bíborban, bársonyban, gyöngyös koszorúban.
Már én innen elmegyek, többé vissza sem jövök,
bíborban, bársonyban, gyöngyös koszorúban.*

– Melyik kurva kölök volt az? – Tulicsán tanító bácsi ront be a vécébe, kis-kabátján pisacseppek fénylenek, de már mindenki eltette a bizonyítékot, hogy a versenyben része volt. – Kabátot levenni! Kifelé! – Tulicsán tanító bácsi úgy áll be a vécé ajtajába, hogy csak egyenként mehessünk el mellette, és a kezében tartott pálcával mindenkinek hatalmasat üt a hátára. Ahogy tanítani szokta, nem keresztben, mert úgy csak tizenöt-húsz centi sújt a testre, hanem hosszában, a tarkótól kezdve végig a gerincvonalon, így negyven-ötven centi hosszan becsapódik az ütés.

A halálvágy hozta ki a nagyszerű teljesítményt belőlem? Hogy még utoljára megmutassam az emberiségnek? Doppingoltam? Pisálási versenyt addig a napig nem nyerek soha. Forsza van az eredménynek. A jobbkezességre írom le, hogy kell csinálni. Az ellenkezőjének nem volna értelme. A sutákat átszoktatják abban az időben. Lekötözéssel. Veréssel. Mindegy. Csak visszaálljon a jobbkezesség helyes, természetes állapota.

A pisálás megkezdésekor bal kezemmel befogom az előbőrt. Kis tömlő keletkezik. Fölfelé célzok. Negyvenöt fokos szögben. Az a leghatásosabb. A távolság is számít. A faltól kétlépésnyire. Amikor a tömlő megtelik, már majdnem kireped, a szép kezem határozott mozdulatával kipréselem a pisát. Ez dönti el az eredményt. Hogy a kilövellésnek sikerül-e a legnagyobb energiát adni. Ha igen, akkor a sárga, csillogó sugár győztesen átível a falon. És már csak tartani kell az elért eredményt. Minél tovább. A siker csapdája. Könnyű elérni. Nehéz megtartani. Az ívet. A magasban.

Ha tudnám, mi volt, amit bevettem, esetleg megoldódna a rejtély. De a siker mámorában se látom a gyógyszer nevének feliratát a celofánon.

*

Addigra már túl vagyok az első gyilkossági kísérleten. Az élményen, hogy milyen mámorítóan jó érzés csöcselékné lenni. Ötvenhat október-november, az iskolában is a hazugládát hallgatjuk, most igazat mond. Már ismerjük a lincselések híreit, közhangulat, hogy végük a kommunistáknak. Befellegzett nekik, csak még nem eléggé. Hol van még belőlük? Ott, a kis Balogh!

Osztálytársam. Fekete gumicsizma, benne a mackónadrág barna szára, vékony, zöld kabát, szégyenkezve írom le: lóden. Szlávosan szőke haj, kucsma. Ő megy hazafelé, én meg a hazáért akarok tenni.

– Kommunista az apja! – nekiugrok, a nyakára tekerem a sálam, és húzom a fogas felé. – Akasszuk föl!

Kis Balogh kitépi magát a kezem közül, és nyakában a sálammal hazamegy.

Másnap visszaadja a sálát:

– Anyu megvert a sálért – mondja. Belém rúg – megkaptad te is a tiédet! – elszalad.

*

Délután hukka. Hajladozás, ugrálás, guggolás, alacsony égbolt, beleütni a fejünket. A meztelen ágakon fekete görcsök figyelik, hol mászik, hullik, pottyán, száll valami, amit meg lehet enni. Ráröppennek, erős, éles csőrükbe kapják, és vissza a fára. Már nem virít fölénk a nyár, de még nem fagyott át a gazdag, fekete föld. Jó sarat keresünk. Nem kell sokáig. Kézzel vájjuk, mindenki magának. Vagyunk hatan? Dagasztjuk az előttünk magasodó sárkupacot, hogy minél kevesebb víz maradjon benne, minél jobban összeálljon. Magasodik a sárkupac mindegyikünk előtt, gyúrjuk, gyúrjuk, hogy a lehető legnagyobb legyen a hukka, de még maradjon egyben. Amikor a sárkupac tömör, lehet formálni a hukkát. Harminc-harmincöt centi hosszú, húsz centi széles, húsz centi vastag. Ha kész, ököllel vagy tízcentis mélyedést kell a közepébe nyomni. Ekkor fölemelni, és a mélyedést lefelé tartva, fölemelt karral teljes erőből földhöz vágni: hukk! A győztes, aki a lehangosabbat hukkant. Sok verekedésre is alkalmas ad a verseny, mert mindenkinek a maga hukkanása a lehangosabb. És kezdődik a hukkagyártás előlről. A sarat időnként frissel kell pótolni, hogy jól formálható maradjon, és rugalmas, mert akkor hukkan igazán nagyot: hukk, hukk, hukk. A lelketlen idő.

*

A halálvágy legjobb napjait se számítom az öngyilkossági kísérletek közé. Odalépni és leszólítani.

Ez számít.

A gázrózsák kinyílnak. Hallgatni, ahogy ömlik a gáz. Az erős sodrású patak ad ilyen hangot fönt a hegyekben. És tudni, hogy már nem sokáig fogom hallani. Így is lesz. Szerelmetes barátom kijön a szobából és elzárja a gázcsapot:

– Mit gondolsz, mi lesz velem, ha a konyhámban nyírod ki magad? – ordít.

A dátum? Az előzőnek pontosan a fordítottja. 1975. Utána már a felnőttkor következik, ami önmagában folyamatos öngyilkossági kísérlet. Zavaramban összeviszva beszélek: az életet adjam tovább, ne a halált. Ne adjam tovább a gyerekeimnek a tragédiát. Nem terhelem meg őket azzal, hogy megölöm magam.

Hogy erre egész életükben emlékezzenek, miközben engem elfelednek. Élni, élni, élni. Ez legyen a minta. És az én életemben érjen véget a gonosz ereje. Holott ekkor teljesedik ki.

A következő dátum 1998. Egy szűk negyedszázad a kettő között. Négyszemközt maradunk véletlenül egy irodalmi rendezvényen, szerelmetes barátom, aki volt, vele. Magyar irodalmat írni a 20. század második felében olyan mesterség, amelyhez művészi el kell sajátítani a hazudozás összes fortélyát, és így fölfegyverkezve beszélni egyéni tetteinkről, apánkról, anyánkról, közösségeinkről, volt és aktuális barátainkról. Benne pedig megcsontosodott a téveszme, hogy túl sokat tudok róla. Holott magamról se, semmit. És csak az alkalmat lesem, hogy elmondjam hazug történeteinek igaz változatát. Megbánhatta már ezerszer, hogy ott a konyhában megmentette önmagát, aminek következtében életben maradtam.

Aminek elejét lehetett volna venni.

Ha Tito partizánjai tudják, hogy ők egy hanyatló kor félkatonái, hogy már nem bízhatnak a közigazgatási öntudatban, hogy a komendatúrára majd mindenki bemegegy, akit behívnak.

– Ha marha lettem volna – mondja apám.

Rég elszakadtak a szent kötelékek. Szentségtörő darabjaik bitókon, csuklókon, lámpavasakon találtak ránk.

1944. december 31-ig a határ már föláll, a régi határok. A házunk ott marad a leendő Demokratikus Föderatív Jugoszláviában. 1941 áprilisa után költözik oda apám meg anyám, egy németek lakta településre. Természetes döntés, jó húsz évvel korábban, még az ő életükben, az egy magyar település volt a közelben, a szomszéd vármegye északi szegélyén. És most újra. Bízna a magyar fegyverekben. Ők sem tudják, hogy a szent kötelékek elszakadtak.

Apám 1945. januárban is visszamegy szekérrel, hogy valamit ki tudjon menteni a házukból.

– Napközben ezzel-azzal beszélgetek – mondja apám. Haláljelen. Egyszerre múlt és jövő. – Már tudom, hogy a főjegyzőt, a Weiss Hanzit most fogták el, és elevenen szétfűrészték a pincében. Mert amikor toborozták a német önkénteseket, Hanzi óriási akciókat szervezett, nagy aktivitást tanúsított, és hát ezeket följegyezték a terhére, és kivégezték. De azokat is kivégezték, akik semmit se csináltak. Azt mondták nekik, hogy átmegegyünk Militicsre, és egy kilométerre a falutól agyonlőtték őket. Gruics Lázó cimborám mondta is, ne járjál te ide most mán, mert azt hiszik, hogy te spion vagy, és nagy baj lesz! Alkonyatig gyüszmékölök azért, megtudom ezeket a dolgokat, próbálgatok megint a házunkból ezt-azt megszerezgetni, de nem sikerült. Elmegegyek Véljóhoz, akire rábíztam a házunkat. Sajnos nem tudtuk a holmidat megmenteni, hát nincsen szinte semmi. Széthordták. És látom, hogy éppen az egyik könyvünkkel, a Réztábla a kapu alattal gyűjt be a sparheltjába. Aszonta, mindegy, hogy ki hozza el, akkor én elhoztam. Ezeket a könyveket, olykor húszat egyszerre, anyám még lánykorában veszi egy zsidó családtól Érmihályfalván, a városka visszatérése, 1940 szeptembere, a második zsidótörvény megjelenése, 1939 májusa után.

Croninban föllángol a szellem. És könyve valami olyat mond el a történelemről, amit szerzője soha nem írt le.

– Hát jól van – mondja apám. – Elköszönök a Véljótól. Jön Annus, akiknél megszálltam. Nagy baj van, mondja. Itt voltak a partizánok, és azt mondták, hogy nyolc órára tessék bemenni a komendatúrára. Még volt körülbelül két óra hosszám nyolcig, de ugye januárban akkor már jócskán sötét van. És azt mondja Annus, hogy a partizánok átkutatták a kocsit is, és találtak egy magyar katonaköponyegét. Valóban volt nálam egy katonaköponyeg, hogy a hideg ellen védekezzek. Mondom Annuséknak, hogy valamit nekem tegyetek enni, fogok be, és máris megyek, indulok. Itt van jelentősége annak, hogy Annusék háza, ahunnan én elindultam, a falu szélén volt. Ott van ma is. Rajta azon az úton, amelyik közvetlen rá megy a katymári útra, a faluból rögtön kinn voltam. Volt közel két óra előnyöm, ami alatt Katymáron, a Nuber-tanyánál, én tudtam ott azt az átkelőhelyet, beléptem magyar területre. Minden tele oroszokkal. De még mindig megvolt a papír, amit egy orosz százados adott. Mindenhol elfogadták. Úgy látszik, ismerték azt a századost, hazajutottam. Útközben hallom és látom, hogy két kocsi a másik úton engem keres. A Baja felé vezető úton, amelyik Garán vizs keresztl. Cél szerű is, hogy arra keresenek, mert körülbelül csak fele távolság a magyar határ. De azt az utat mindenki ismerte, erről a másíkról meg kevesen tudták, hogy ott is át lehet menni. Hallom a lövöldözést is. Az egyik lovam csödör volt, rettenetes szilaj, gyütt mint az őrült. A katymári út, ez bizonyítható most is, horhos. Hogyha én mentem benne, nem látszott semmi. A havon nem zörgött semmi. Este tizenegy óra felé szépen átérek, csuromvíz vagyok. A madarasi község házában az istállójában a jászolba fekszem bele, és eldöntöm, hogy nem megyek többet. Az előző utam is teljesen sikertelen volt. Mit tudtam elhozni? A Mária-képet. Ott lóg a falon. Meg egy díszpárnát. Most meg a bőromet épphogy meg tudtam menteni.

Ha nem sikerül, én sem vagyok: az *elejét venni* szintagma pontos jelentése. És nem történhet meg 1998-ban az irodalmi rendezvényen, hogy szerelmes barátom, aki volt, odasúgja nekem:

– Legyél öngyilkos.

Majdnem úgy írtam, nem hallom, hogy odasúgja. Igen, igen. Létrehozni a meg nem születettek fórumát. Ahol válaszolhatnak azokra a kérdésekre, amelyeket nem tettek föl nekik. Ahol elmondhatják, hogy miért nem születtek meg.

– Sokáig életben fog tartani ez a felszólítás – súgom, és nagyon fölhaborít, amiért ennyire otrombán megakadályozza, hogy a haláloznak élhessek.

Holott a gázt nagyon szeretném még egyszer kipróbálni. Jó út. De azok a halálvágók, akik a csövezetékek hálózatától távol, hátrányos helyzetben élnek, nagyon körültekintően próbálkozzanak vele. Kacsala Mari. Ma is mindenki fölrohög, ha elhangzik a neve. Pedig mennyire régen történik. A propán-bután palackot nyitja meg, de felindult állapotában elfelejti, hogy a bicikli hátsó villájára és csomagtartójára rögzített abroncsba helyezve már talán tegnap jó lett volna eltolni a palackot a gáztelepre, kicserélni. Épphogy kinyitja, a gáz kifogy. Mari ott fekszik a konyha kővén ájultan, fölcúsúzott szoknyával, összehányva. Könnyen átszellőztetnek.

Amikor ezt olvassátok, én már nem vagyok kezdetű búcsúlevele azonnal eltűnik a konyhaasztalról a műanyag csipkével letakart kancsó mellől.

*

1957. 1975. Nekem nincs búcsúlevelem egyik alkalommal se. Az írói készülődés jele, hogy nem írok búcsúlevelet már kilencéves koromban se. Egy író esetében minek? Minden írása búcsúlevél.

És én már kora gyermekkoromban író akarok lenni, s falun lakva, városi módszert választok.

Méltatlanok a falusi önhalál helyszínei. A postás az utcánkából a budiban köti föl magát, hogy fáradt lelkét a rászáradt aranytól díszes ület fekete lyukán keresztül a pokolba pottyantsa. Alján a Rákosi-újságképeket már elenyészte a népakarat, a postás fuldoklásakor Kádár János ólommosolya gyűlik odalent. A csöndes nyári délutánokon, különösen vasárnap, amikor még nagyobb a csönd, a kerítésen is áthallatszik, ahogy az előfizető a budin a földarabolt újságpapírt gombocá gyűri, puhítja használat előtt. Az intézményt Horthy apánknak köszönhetjük, ő rendeli el a falusi budik ásását. Használatukat betekintéssel ellenőrzi a csendőr, és ha elégedetlenségre lát okot, a családfőnek a gyerekei előtt ad két pofont.

– Mintha az ördög vasvillával szurkálta volna a szemeim – ezt mondja a postás, miután levágják a szomszédai, és a felesége sikoltozása közben észhez térítik a felső részén a kífűrésszel vágott szív alakú szellőzővel díszített, lomha deszkaajtó előtt.

Az istálló, az más. A születést idézi akkor is, ha üres. 1959. A ló a kocsmá előtt. Mellette a gazdája. Aki, amikor közelebb megyek, akkor látom, tulajdonképpen sír. Tulajdonképpen. Vagyis egy hang se hallatszik, hanem áll, tartja a szarát, időnként egész teste rándul egyet, s olyankor könnycseppek gördülnek le az arcán.

– Vedd meg a lovam, öcsi – mondja.

Az egyik ló. Szép, világos színű jószág, új kötőfékkal.

– Mennyi pénz van? – kérdezi a gazda.

– Húsz forint.

– Eladom annyiért – mondja, és a kezembe nyomja a szarát.

A mackóm zsebéből előkeresem a két tízforintosom, odaadom, a férfi bemegy a kocsmába, én hazavezetem a lovat. Nem kell sokat menni.

– Húsz forintért vettem egy lovat!

– Bolond vagy te, fiam – mondja apám. – Visszavisszük.

Oda akarom adni neki a szarát, de megrázza a fejét.

– Nem. Azt te fogjad.

A kocsmá előtt nincs senki. Kikötjük a lovat, le kéne takarni, gondolom, és hazamegyünk. A tanácsháza tetején a pléhkurva bemondja, hogy ki írta alá a belépési nyilatkozatot a téeszbe, és mennek tovább a slágerek.

Már hipókorszak van. A kútba ugrás divatja lejárt, a vonat elé ugrás elkezdett fölértékelődni, igazi ingyenhalál lesz belőle, nagy emberek nimbuszához hozzátartozik, hogy a vonat elé vessék magukat, de a köznép se hiába vágyik utána, ha a halálát nem átaludni akarja, hanem találkozni óhajta vele.

Az U alakú ház udvarának fedett részén játszunk. Mama reggel óta dermed a sarokban mozdulatlanul. Az udvar végében a műhely, fúróvisítás, kalapálás.

Nyitják a kiskaput. Ősz férfi, a kalapját már az utcán levette. Odaáll a nagyanyánk elé:

– Mama néni, emlékszik rám?
Mama ingatja a fejét.
– Galambos vagyok, a mester urat keresem.
Elszaladunk a nagyapánkért, aki szintén nem emlékszik Galambosra.
– Mester uramnál voltam inas – mondja a férfi. – Galambos vagyok! Galambos Benedek.
Nagyapa a vaslemezzel borított udvari asztalhoz ülteti.
– 1923-ban szabadultam – mondja Galambos. – Most megyek nyugdíjba.
– Honnan?
– Mozdonyvezető vagyok.
Nagyapa bólogat.
– Mester uramtól mindjárt odaszegődtem.
Nagyapa bólogat.
– Jól megtanultam mester uramnál a szakmát. Eljöttem, hogy megköszönjem.
Meg is tudom javítani a mozdonyt.
– Szükség van rá.
Galambos bámul maga elé:
– Egy embert elgázoltam. Tehervonattal.
Nagyapa bólogat.
– Köd volt, mester uram – mondja Galambos.
– Köd és sötét.
– De volt nála levél, hogy ő választotta. Önként.
Galambos föláll.
– Azért jöttem mester uramhoz, hogy ezt elmondjam.
Elköszön.
Gyufát ekkoriban már rég nem isznak a lányok. Lúgot is ritkán. Sok szenvedéssel hal meg, aki ezt választja. A feleségek kiirtásának új eszköze a munkásórπισztoly. Parancs van rá, hogy a munkásőröket meg kell tanítani dalolni. Jól megy a danolás, éjfélig fogják a verebet a rendőrklubban. A dombérozást követve a munkásőr hazatántorog.
Ő akar.
Az asszony nem:
– Eridj vissza oda, ahun eddig vótá!
Előkerül a konyhaszekrényből a levesestálba rejtett Zbrojovka. Durr. Kijózanodás azonnal. A konyhaasztalról fölemeli a kancsót, vizet vesz a szájába, beledugja a pisztoly csövét. Durr.
A bemeneti nyílások a becsület helyreállításának kapui. Az alezredes visszabiciklizik a kiegre. A lemezkazettából kivessi nyolcvanöt dekagrammos Tula-Tokarev szolgálati fegyverét, a tárba bepattintgatja a nyolc töltényt, kimegy, visszaül a biciklire.
Vándorcirkusz érkezik. Egy cirkuszkocsi, két ványadt lovacskával most vánszorog-nyikorog a településtáblánál. Amíg a főutcán a piactérig vonszolják magukat, az a reklám. Ott megállnak, még sátrat se vernek. A lovak a temető partján legelésznek. A cirkuszos lány valaha színes, fa térelemekkel jelképesen elkerít egy részt, hálós, flitteres bikinire vetkőzik, egy óriáskígyót vesz a nyakába,

elindítja a lemezt és táncol. Piros szalag jelzi a fűben a küszöböt. Rádásnak meg lehet nézni a majmot is.

Az alezredes most ér haza.

Durr. Durr.

Durr. Durr.

Durr.

Kettő. Kettő. És egy. Először az idegen századost lövi kétszer hasba. A variafotelbe dobott zubbony váll-lapján látszik, hogy százados. Azután a feleségét. Azután önmagát vakszemen.

A hullaház egybeépült a temetőcsősz családi házával, középen, túl a sárgára festett, szétduált kriptályokon. Bennük az egykori földesurak szétszórt csontjai. Szűzen elhalt kisasszonyok megerősszakolt csontvázai, végső pucérságban. Mohón vetette rájuk magát a hullarabló szabadság. Most elbánunk velük! Leeszik róluk a gyűrűket, a karkötőket, és reménységük mohó állkapcsába illesztik az aranyfogakat, harapni a jövőt.

A három hulla hajnalban kerül a hullaház kőasztalára. A temetőcsősznek van drámai érzéke. Középre fekteti a nőt, jobbra az alezredest, balra a századost. A katonai nyomozók és a rendőrség levonulása után a nép már korán reggel gyülekezik a temetőcsősz háza előtt. Látni a hármakat.

– A cirkusz is öt forint. Ez se kevesebb! – mondja a temetőcsősz.

Van, aki négyszer-ötször visszatérve, húsz-huszonöt forintot költ a látványosságra. A gyerekek eszegetve állingálnak a sor végén, előreigyekeznének, de a felnőttek folyvást elzavarják őket. Nem nézhetik meg a szerelmeseket.

Fölszabadítás a gyilkosság és az ögyilkosság a település életében. Fénnyel tölti be a napokat, rejtelmekkel ajándékozza meg az embereket, sejtelmek szállják meg a lelküket, új valóságokra irányítja a tekintetüket. A három kiterített hullában fölfedezik, hogy létezik az élet, hogy a szeretet szenvedélye mindent elsöpör. Három tavaszi virágszálnak látják a boncasztalra zsúfolt három halottat, és úgy szívják be a bomlás bűzét, mint amikor a tüdő bódító mintákat vesz a cserebogarakkal zúgó májusi estből.

Férfiak, holtan ugyan, de mégis látnak egy nőt szétvetett lábbal hanyatt feküdni, tiszta meztelen. Képzeletüket fölszabadítja a tapasztalat. Kendős, szemérmes téeszasszonyok csillogó szemmel dicsekednek, hogy az uruk addig üti őket, amíg nem hajlandók meztelenül fölfeküdni az ágyra, és eljátszani a katonánét. Van ember, amelyik még azt is kiköveteli, hogy pirosítózzák a hasukra a két lyukat, pontosan ott, ahol azokat a katonáné hasán ütötték a golyók.

Nusi néni ezután már csak nevetséges, amikor a MÁVAUT-járaton vékony, sipákoló hangon jegyet kér a szomszéd településig. Nincsenek már elhagyott feleségek, hanem elvált asszonyok vannak. Nusi néni is az, noha nem akart gazdaságilag független, dolgozó nő lenni. A volt férjnek, Szelim bácsinak jók a kapcsolatai a járásnál: azt is eléri, hogy vihesse a gyereket, Szelim Öcsit. Ekkor akar Nusi néni inkább meghalni. És kiúszik egy teljes üveg Hipót. De nem gyártanak olyan erőset, amitől meg lehet halni. Nusi néni gyomormosást kap, tejet itatnak vele, és tönkrement hangszálai miatt, bármit mond is, mindig a Hipójáról beszél, amikor megszólal.

Városi lány az ereit vágja föl. Ha még otthon lakik az apja, az ő borotvapengéjével. A kádat teliengedi forró vízzel, levetkőzik, beleül, nyisz-nyasz. A forró víznek andalító, érzéstelenítő hatása is van, mégse sikerül annyira mélyre vágni, nagy elszántság kell ahhoz, amennyire az elvérzéshez szükséges. Elalszik szép fehéren, és ül a vérrel bebőrzött vízben, amíg a legkorábban hazaérő családtag rá nem talál. Összekaszabolt csuklója miatt természetes haláláig, ami mostanában esedékes az enyémmel együtt, egész életében hosszúujjában jár majd.

Császár Edit nem jár abban. Osztálytársam a budai gimnáziumban. Moszkvában született, szép kis orosz arca van, mindenkinek megírja az orosz leckét. Az ő apja otthon lakik, magyar tiszt, aki a Szovjetunióban végzi el a katonaiskolát, onnan hoz feleséget és gyereket meg neofita buzgalmat a kilátásba helyezett nagy karrierhez. Csak szovjet kislánya zavarja. Edit Luxit hallgat, az Ifipark érdekli, a nyugati írók, a jó szerkók, nem a Szovjetunió. A Szovjetuniót utálja. Jobban, mint mi.

– Ezt a szart kell írni-olvasni – mondja, amikor a leckénket írja. – Pedig van Puskin. De jó, hogy nekem ezt nem kell tanulnom.

– Nem vagy eléggé szovjet! Legyél jobban szovjet! – ordít vele az apja. – Szovjet! Szovjet! Szovjet! – és mindennap megveri. De ezt már csak akkor tudjuk meg, amikor Edit nem jön többet iskolába.

*

A vörös nyakkendő a mozgalomhoz tartozás legszebb jelképe. A három sarka jelenti a három nemzedék: a kommunisták, a dolgozó ifjak és az úttörők összetartozását. A színe a népek szabadságáért, békéjéért kiontott hősök vérének jelképezi. Aki a nyakkendőt viseli, az ünnepélyes fogadalomban vállalta, hogy tanulásával, fegyelmezett magatartásával méltó lesz a hősi elődökhöz és a három nemzedék szövetségéhez. A szovjet pionírok nyakkendője ugyanezt jelképezi, és ezért viseli minden pionír büszkén hétköznapiokon is a vörös nyakkendőjét. Mint féltett kincset ápolják a gyönyörű jelképet. Ha leveszik nyakukról, kisimítják, és úgy teszik el, hogy másnap simán köthetik nyakukba. Egy ilyen vasaló nélküli vasalásra tanítalak meg benneteket. Egy rajzlapra fektessétek ki nyakkendőjüket, és csavarjátok bele jó szorosán. Utána kössétek át kis szalaggal, és másnap simán lehet felkötni újra nyakatokba. Egy másik jó módszer, hogy a kimosott nyakkendőt az ablaküvegre fektessétek rá, míg a nyakkendő nedves, addig hozzátapad az üveghez, és száradás közben ki is vasalódik. Amikor megszáradt, leesik.

*

Atya, Fiú, Szentlélek. Hányják a vénasszonyok a keresztet, de nem segít. Sorban tűnnek el a lányok, asszonyok. Először az úttörő lányok.

Kapus Erika rajvezető csapatgyűlésre aprózza fehér lépteit sötétkék rakott szoknyában, derekán úttörőöv, patyolat blúzán vörös sárgászöld, fölötte a háromszögletű vörös nyakkendő, derékig érő copfjaiban habos masnik, fönt a kék ködvágó, csúcán a bádoggjelvény. Előre! De nem érkezik meg a csapatgyűlésre.

A félelemtől és meglepetéstől mozdulni se mer. Egy kéz fölhajtja a sötétkék rakott szoknyát, alatta nincs bugyi. Ott a gyönyörű háromszög, a rés. Még alig felhősödik, de látni, hogy már közeledik a viharok bozontos fellege.

– Fordulj meg.

A kéz hátul is fölhaltja a szoknyát. Éljen alkotmányunk ünnepe! Rózsaszín feneke olyan diadalmasan mosolyog a világra, mint a cipó az új kenyér ünnepén a vörös drapériás, virágos asztalon.

– Mi van a Pajtás Újságban?

– Nem tudom – sír.

– Olvasd fel.

– Nem gyakoroltam be.

A rakott szoknyán oldalt nyílik a kapocs és a cipzár. Az úttörőblúz takarékosan csak köldökig ér. A vörös nyakkendő könnyedén kijön a fölegombolt gallér alól. A blúz következik. A melle már sarjad, domborodik. Az egészség közös vagyunk: Kovács doktor bácsi az ilyen cicikért tart negyedévenként egészségügyi ellenőrzést.

– Most minden rendben. De sokkal többet sportoljatok! Testmozgás! Testmozgás! Neked meg – int Csulik Icának – holnap délután műszeres vizsgálat a rendelőben. Még meg kell néznünk valamit. Négykor.

A vörös zsinóros síp visszakerül Kapus Erika nyakába.

– Ugrás a talapzatra, föl, terpeszállás, előrehajlás, és fújd a sorakozót. Fújd! Fújd! Fújd! Soha meg ne állj.

.....
.....
.....
.....
.....

Bárhol, utcán, téren, sportpályán, iskolaudvaron, lakószobában, osztályteremben, irodában a legváratlanabb pillanatokban nyílik a csapóajtó, az áru az alvilágba jut. Az ajtó bezárul, soha senki meg nem találja a helyet, ahol egy töredék másodpercre megnyílt a felvilági lét. A körtefenekű Rendőr Klári reggel nyolc előtt három perccel indul el, hogy a kapitányságig vezető másfél perces utat megtegye, szolgálatba lépjen, és szaporán szétküldje az este kiállított idézéseket. Nyolc óraker már nyoma sincs. Az a sok ember mind szabadon jár, akiknek Rendőr Klári jókor reggel ki akarta küldeni az idézéseket, amelyek még délben is a mahagóni íróasztalon várokoznak, amikor kollégái keresni kezdik. Nem tudják, hogy hiába. Hogy onnan még senki nem jött vissza.

Nem hozzák összefüggésbe a szép cigány lány eltűnésével, aki egy jó hónappal korábban a kapitányság fogdájából párolog el úgy, hogy nyoma sincs zárfeltörésnek, rácsfűrésznek. Cigánypárizs putrijából hozzák be a lányt köztisztasági őrizet címén, fürdetés céljából, hogy legyen kihez nyúlni férfiszükség esetén.

– Az első szappant én adom – markolja meg elől a kék csizmanadrágot Ármány őrmester. De mire kezében a kulccsal lemegy, a fogda üres. – Hát má, hogy a picsába? Riadó! Riadó!

Hiába mennek szirénázva Cigánypárizsba, hiába keresik mindenütt, a lány sehol.

– De hogy jutott ki? – jut eszébe estefelé Ármány őrmesternek az első számú nyomozati kérdés.

– Lakatnyító fű – mondja Farkas próbarendőr. – A cigányoknak van ilyen képességük. A tenyerükbe forrasztják a lakatnyító fűvet, és amihez hozzáérnek, az kinyílik előttük.

– Ne baszná – mondja Ármány őrm. – Még a bilincs is?

– Azt rá se lehet tenni! Volt olyan eset – tetéz Farkas –, hogy egy cigány kölök, rablógyilkosság, úgy lépett meg, hogy még a cella vasajtáját is vitte magával. Aztán eladta az ócskavastelepen. A vasajtót megtalálták, de őt magát sose.

– Ne baszná – mondja Ármány őrm.

– De bizony – mondja Farkas. – Akkó most mi lesz, őrmester elvtárs?

Ármány őrmester meghúzza a vállát:

– Mit tudom én.

A cigány lányt nem keresi senki, hamar napirendre térnek eltűnésének esete fölött.

Rendőr Klári találja meg. Meztelenül hegedül, körülötte tulipán, szegfű, szarkaláb, zsálya, rózsza, szívvirág hintál, hajladozik a hegedűből kicsalt melódiákra. Senki nem tudja, hogy amikor a lány odalent hegedül, fönt a madarak ugyanazokat a dallamokat éneklük. Az eltűnések nem is keltenek igazi félelmet a lányokban, asszonyokban. Titokban mindegyikük vágyakozik rá, hogy eltűnjön, álmukban lihegnek és verítékeznek. Különös kertekben látják önmagukat, részegítő illatokat éreznek, kábító italokat kortyolnak, könyékig érő, fekete kesztyűben emelve a kristálypoharat. Honnan álmodják ezeket az illatokat, ezeket a poharakat? Még soha nem láttak, nem éreztek hasonlót.

Rendőr Klárin sincs ruha. Hallgatja a hegedülő lányt, és ringatózik ő is, mint a virágok. Nincs rajta az egyenszoknya, a derékszűj, barna bőrtokban a Tula-Tokarev. Nincs a vállán rangjelzés. Csak annyi látszik rajta, hogy van, hogy létezik. Hogy teljesen átadhatja magát ennek a látszatnak. Nem kell foglalkoznia vele, hogy melyik őrizetes nyírja a bukszust a kapitányság előtt, melyik söpri az udvart és melyik végzi akasztófán. Ki lesz az, akivel csak elbeszélgetnek egy kicsit, hogy mindenki csúfjára, összevizezve, sántítva menjen végig a hosszú utcákon hazafelé, vérző fejjel és kivert fogakkal. És az sem az ő dolga most már, hogy hova szállítsák azokat, akik se ez, se az, hanem kapnak öt-tíz-tizenöt évet, és utána egyből haza.

Ez mind odafönt marad, ahol épp a Toklász gyerek, Toklász Géza siet előre. Vállán egy-egy csigatáras géppisztoly, fenyegetéskultúránk davajgitára. Dobtárasnak is szották nevezni.

– Nincsenek megtóttve – mondja.

– Csak játék?

– Igazi. Viszem a kultúrba. Zengő elvtárs, bázishelyi parancsnok atta kóccsön. Szovjet katonák énekelnek a színdarabban, amit játszunk. Ahoz köllenek.

A Toklász gyerek még nem tudja, hogy már az összes lányszereplő lent van. A csúnya Dzsamba tanárnő hiába lobogtatja a papírt, rajta a leánymotívumokkal: szaladóforgó párcserével! Felet forgás négy lépéssel, a másik szomszédjuddal fogódnak össze, és vele forogjanak előre! Falábúak mind, ritmusra! Ritmusra!

A lányszereplők, ahogy meglátják maguk alatt a mennyei kerteket, a gyümölcsstől leszakadó ágakat, virággal hintett ágyakat, már zuhanás közben tépik

le magukról a vörös szalagokkal cicomált ruhákat, hanyatt fekvé érkeznek le, és féktelen szeretkezések, eszement orgazmusok hangja száll fölfelé. A tanácsháza tetején áramtalanítani kell a váratlanul kikapcsolhatatlanná vált pléhkurvát, mert a Közkívánatra című helyi indulókinálat helyett parázna hörgés, jajgatás, cupogás hallatszik belőle. Folyamatosan szólnak a telefonok, de ha fölveszik őket, azokból is ugyanezek a hangok hallatszanak. De még az íróasztalok lapjából is. Halasi bácsi-Földi bácsi rászorítja fülét az asztallapra, gyönyörűséggel hallgatja a veszett orgiát. És kiordít a titkárnőjének:

- Jusztí, a fa vezeti a hangot?
- Telefonálok a kátéeszbe, elnök elvtárs – mondja Jusztina.
- Nem tud!

A kapitányság ormán az addig csakis monokulturálisan fénylő vörös csillag, amelyet még az egész országban se látni sehol: villogó, színes fényeket szórva, forogva világít. Majd hirtelen megáll, s megnyugtatóan árad belőle a vörös fény. Elcsöndesednek a lelkeket fölkorbácsoló hangok. Odalent kifulladtak a lányszereplők és felszabadultan, széttett lábbal alszanak.

- Jól van, nem köll má telefonáni – mondja az elnök elvtárs.

Csak ez hallatszik:

- Ez meg mi a lófasz, Jusztí?
- Nem tudom. Csak érzek valamit.

A lenti világ kertjei, ligetei, rózsalugasai, gyümölcsfákkal beültetett teraszai, virágos terei és utcái behálózzák a felszín alatt a földgolyót. Meztelen fekete lányok teste csillog, japán pipik muzsikálnak, tipegnek, mosolyognak, skandináv modellek kínálják magukat. A csapóajtó a földgolyó bármely pontján azonnal megnyílik, amikor egy csinos lány vagy asszony rálép.

Nyomozók érkeznek, rengeteg kutyát hoznak magukkal, amelyek idegesen rohángásznak, azonnal szagot fognak, de azonnal el is veszítik. Eltűnik a két legjobb szuka. Az egyik pillanatban még világosan jelzik farkuk csóválásával, hogy nyomon vannak, a másikban már nincsenek sehol. A nyomozók hazaküldik Zengő elvtárs bázishelyi alezredest, mert jelenléte csak hátráltatja a kutatást, keresést. A központból indulnak, egy se utca, se tér helyről, amely úgy született, hogy egy utca lerogyott, és várja reménytelenül, hogy a szél elüljön és leszálljon a por. Törölgetik a szemüket, holttesteket keresnek, árkokba elásott maradványokat, földarabolt hullákat.

Mindez nincs ma már. Én, a világon az egyetlen férfi, sok évtizeddel később Kanadában, Québecnek tartva jövök a felszínre a lenti világból egy hatalmas, fekete Mercedesszel. Tömegszerencsétlenséget okozok, ahogy a fölöttem száguldó autókat az utamból eltakarítom és suhanok tovább. A Mercedesemnek nincsenek ablakai. Nincs benne kormány, nincs benne fék. Csak gázpedál. Ránézek. A gondolataimmal növelem a sebességet. A műszerfalon nincs semmilyen kijel-

ző, semmilyen mutató, csak egy érintési pont, amely vörösen vibrálva várakozik. A belvárosba érve a mutatóujjam az érintési pontra helyezem. Az érintés működésbe hozza a több földgolyó elpusztításához elegendő nukleáris töltetet, amelyet a vágyak alagútjaiban, kertjeiben, gyümölcsös teraszain, rózsalugasaiban, ligeteiben, utcáin és terein helyeztem el. A robbanás után a földgolyóból csak néhány tucatnyi szó marad, s kering a semmiben:

acsarkodás
alávetettség
ábránd
áldozatosság
álhit
álhitű
álhitűek
álmodozás
anya
anyanyelv
anyatej
apa
árva
bánat
bekattanás
besimulás
bizalmatlanság
bizonytalanság
bosszú
bűntudat
együttműködés
elszigeteltség
eltaposás
eltiprás
elveszettség
elzavarás
engedelmesség
engedély
engesztelhetetlen
engesztelődés
éhség
élet
fárasztás
felelősség
felismerés
fenyegetés
félelem
hajthatatlanság

hazátlanság
hazudás
hitetlenség
hitványság
hódoltság
hontalanság
hosszabbítás
igazi
irgalmatlanság
irgalom
izgágaság
ítélet
jogfosztottság
kapzsiság
keserves
kétlelkűség
kétségbeesés
kibaszás
kiengesztelődés
kiéhezetség
kifosztás
kifosztottság
kilátástalanság
kirekesztettség
kiszolgáltatottság
kitaszítottság
kitettség
kockázat
lakosság
leosztás
leosztott
letiprás
magány
megaláztatás
megalázás
megalázottság
megfélemlítés
megfosztottság
megosztottság
megrontás
megvezetés
melankólia
menekülés
mostoha
munka

nincs
nosztalgia
ölés
önccsalás
őr
pazarlás
pökhendi
rabság
rabszolgaság
rosszhiszeműség
sarc
szánalmas
szégyen
szerencsétlenség
szerető
szétesés
szigor
szomorúság
szorongás
tanácstalanság
tehetetlenség
tilos
törvény
végzet
vergődés
verés
világ
vonakodás

Lebeg a tartalom. Az álomra rákeres az ébrenlét. Az ébrenlétre az álom. De már se álom, se ébrenlét. Tér, amelyben nincs jelen a megbocsátás. A pokol. A kizáratás tere. Nem én jutottam a lángok közé. Bennem ég a poklok tüze. Nincs út.

*

Halasi bácsi-Földi bácsi vezeti a Jövő Daráló Hivatalt. Egyszerre hajol ki az egyik ablakon, a másik ablakon. Halasi bácsi-Földi bácsi integet. Halasi bácsi-Földi bácsi integet. Ünneplik az újságok, ünnepli önmagát. Halasi bácsi-Földi bácsi, Halasi bácsi-Földi bácsi, a kétfejű mindig dolgozik. Nagy tervek, nagy grafikonok, a pléhkurvákban Halasi bácsi-Földi bácsi egyik hangja, Halasi bácsi-Földi bácsi másik hangja, a Jövő Daráló Gép biztató zakatolása. Felvonulás május 1-én, április 4-én, november 7-én, magasra tartva a Jövő Daráló Hivatal hatalmas tábláit, transzparenszeit, jelszavait, zászlait. A Jövő Darálók egyszerre lépnek. Élőképek mutatják be a Jövő Darálást. Virslijegy, mustárjegy, zsömlejegy, sörjegy. A Jövő ajándékai. Már 1982-t daráljuk! Jelenti Halasi bácsi-Földi bácsi. Jelenti Halasi bácsi-Földi bácsi. Már 1983-at! Halasi

bácsi-Földi bácsi hajtja a Jövő Daráló Gépet. 1984! 1985! A Jövő Daráló Hivatal ablakain ömlik ki a jóízű, langyos daralék. Finom. Finom. Finom. Fetreng a nép, magára söpri, elszik benne. Néha cukrot önt rá a Jövő Daráló Hivatal, máskor mézet. Valutáért juharsziruppal adja. Cserébe mindenki forgatja a Jövő Daráló Gépet munkaversenyben, kommunista szombaton, győzelmi följajnlásként, brigádban és egyénileg. Tovább! Tovább! Tovább! Fehérre meszelt traktorgumi-kerékvetők között. Kátyú. Sárgödör. Bakhát. A hinta is traktorkülső, két láncra kötve, közepében a gyerek, mint egy aranyeres öregember. Üres akkumulátordobozok míniummal lekenve, egymáshoz drótozva fölfelé, egymáshoz drótozva hosszában, a kerítés. Az utcák szegélyén hasítvány hegyébe tűzött, kibelezett villanykörték pirosra festve, kékre pingálva, kályhaezüstben ragyogva. A tudatlanság hatalom. A mindent átfogó, a legnagyobb összefüggésekre vonatkozó, ugyanakkor apró részletekbe menő, egyetemes ismerethiány elfogulatlansága mindennel és mindenkivel szemben. Az elsöprő tudatlanságvágy azonnal letöri a gondolkodás legapróbb jeleit is. A tanítás a butaság rákényszerítése mindenkire. 1986! 1987! 1988! 1989! 1990! A jövődaráláshoz a múlt ledarálása is hozzátartozik. Hát az másképpen nem mehet, mondja Halasi bácsi-Földi bácsi. Hát az másképp nem megy, mondja Halasi bácsi-Földi bácsi. Akinek van múltja, annak nincs jövője. Akinek van múltja, annak nincs jövője. Térképek ledarálása. Könyvek ledarálása. Iratok ledarálása. Telekkönyvek ledarálása. Fényképek ledarálása. Filmek ledarálása. Emberek ledarálása. A grafikonok, mint a rakéta. 2010. 2025. 2078! 2110! Jövő Darálás. Jövő Darálás. Ha jól csinálják, jelen sincs. Ha jól csinálják, jelen sincs. Évente tűzijátékkal ünnepelni a működésképtelenséget. A korlátlan ellehetetlenülések birodalma. Mindent a rendszerre kenni. A diktatúra! A diktatúra! Mert mi volt az, amit önszántamból, boldogan gazemberkedtem? Mert mi volt az, amit önszántamból, boldogan gazemberkedtem? Mert szerettem az ízét? Mert szerettem az ízét? Mert gyáva voltam? Mert gyáva voltam? Vagy csak becstelen? Vagy csak becstelen? Semmi. Semmi. Halasi bácsi-Földi bácsi. Halasi bácsi-Földi bácsi. Kiváló Jövő Daráló Oklevél. Ledarálva nyújtják át. Ledarálva nyújtják át. A markából eheti meg a kitüntetett. A markából eheti meg a kitüntetett. Halasi bácsi-Földi bácsi, Halasi bácsi-Földi bácsi iszik, mint állat, iszik, mint állat. Jövő Daráló Hivatal, vadászterem. Daxli kutya alakú őzek a falakon, sült fácánok a bokrok alá tálalva, nehéz mozgású, szarvasmarha formájú szarvasbikák, tarka macska rókafiak, bernáthegyi méretű vadnyulak. Mind sorba ott isznak a freskók alatt, zárt ajtók, becsukott spaletták mögött a vezető emberek. Gyórfi elvtárs, Gristyuk Gizi, Vacer Benedek, Munyi titkár, Krisán elvtárs, Nagyné, Turi Dani, Bundzsák Kálmán, Hajas Ernő. Első generációs hatalomélvezők. Sódar elvtársnak, a Jövő Daráló Hivatal első vezetőjének első intézkedése, az íróasztalára villanycsengő nyomógombot szereltet. Vastag, fekete drót vezet belőle a titkárságra, U-szögekkel rögzítve a padlóhoz, kimélyítve az ajtó alatt, hogy a nyitogatás-csukogatás, mennyien, kérincseni örökké, mennyien gyűnnek, ne koptassa el. A villanycsengő a titkárnő füle mellett szól.

– Hangosabb nincs-e? – kérdezi Sódar elvtárs. – Úgy szeretem, hogy behallat-szik. Hogy higgyen az ilyen drótoknak az ember?

Ül az íróasztal mögött, nézi az ajtót, megnyomja a csengőt, a titkárnő bejön. Int neki, hogy menjen ki. Megnyomja a csengőt, a titkárnő bejön. Int neki, menjen ki. Nézi az ajtót, nyomja a csengőt. Nézi az ajtót, nyomja a csengőt.

– Itt megnyomom, ott bejön. Itt megnyomom, ott bejön.

Ezzel telik el a munkanap. Még túlóráznak is.

Azonnal! Azonnal! Hívadják Lajoska doktort, Jövő Daráló Hivatal, vadászterem, injekciót Halasi bácsi-Földi bácsinak, injekciót Halasi bácsi-Földi bácsinak, hogy magához térjen, hogy magához térjen. Mindnek sorba, hogy levegőt tudjanak venni, meg tudjanak szólni.

Hogy?

Ez meg hogy?

Minden átmenet nélkül, mitől íródik ide?

A két háborús bűnös kislánnyal, Bíborkával és Bársonykával lakom egy udvarban. Kétéves vagyok. Még alig tudok beszélni. De a kapuból mégis utánakiabálok a szomszédnak: kulák Péter! Kulák Péter!

És ahogy visszanéz.

Ma is el tudom olvasni az 1950. június 3-i megyei lapban, hogy Horváth Péter kukoricája be van gazosodva, és még az egyszerű kapáláshoz sem fogott hozzá. Ezen a nyelven tanulok beszélni.

*

Disznóvisítás. Naphimnusz téli hajnalon. Hogy olyan szép, fodros legyen a teteje? Hogy kell füstölni a szalonnát?

Nem kell vágási engedély. Nincs beadás. Nincs kamraellenőrzés. Miénk a disznó, nekünk visít. Pofája szabadságunk arca. Lesz mit enni nyárig. Föld nincs már. A kertben, a ház mögött, a kút körül, minden talpalatnyi helyen egy kis takarmány. Kukorica, tök, lucerna. Csirkedrót mögött baromfinép. Az önállóság, a függetlenség flórája és faunája.

Bádogbögere. A csábítás hangszere. Szép, sárga szemek csörögnek benne. Kukorica. Az ólajtóban imbolyog a zeneértő. Százötven kiló még zabálhatnék, még hízhatnék, százötven kiló zsíros, eleven vágy. A kispolgári lét visszaszerzéséért vívott titáni küzdelmünk totemállata. Kicsalni, ráugrani, átvágni a nyaki ütőeret. A visításban nyer értelmet a nyár. A veríték, a munka. Ültetés, kapálás, aggódás aszályon, jégen. Mi lesz? Mi lesz? Mi lesz? Moslékkeverés, moslékvödörzés, óltakarítás, büdösdomb, süt rá a nap, öli a hőség, őrzöng benne a lét, kukacok, pondrók, férgek, fölötte, rajta a döglét ékességei, kék, zöld legyek. Nyári vasárnapok benult némaságának zenéje, zümmög a ganédomb.

Száll a visítással a padlásra a sonka, kolbász, szalonna. Belefő a kocsonyába, beletöltik a hurkába, a gömböcbe. Vérszag, pálinkaszag, bőfögés. Útra kelnek a belek: múlt és jövő. A szomszéd utcában a bélmosó asszony. A belek-ből, a gyomorból kirázza, kiüríti a ganét. Mosás, dörzsölés, szagtalanítás, töltés. Vastagodik, dúsul a holnap.

Lupták szúrás előtt disznótaksára jön. Elhagyva őrhelyét a kocsmá előtt. Szögvasból hegesztett bicikliállvány, bádog ötágú csillagok, kalapácsok, sarlók. Pattogzik a mínium róluk. Nemi erőszak a táj ellen. Tavaszonként tényleg vissza-

nyeri az ártatlanságát? Szagok áradnak, ahogy közeledik, Luptákból. Különböző testterületek azonos mosdatlanságának szagai. Elöl a hasa alatti tájékról lebeg jellegzetesen, összetéveszthetetlenül, hátul az öv alatti részről követi egy szagcsík, mindkettőt kiegészítik a hóna alól fölröppenő halálfejes szaglepkék, a száját elhagyó szagos szavak. Hátralép, hunyorít:

– Százharminc kila.

– Több az.

– Több?

Nem érdekli, a disznó hány kila. A sült vérré gondol, a pohár pálinkára, amit hamarosan megkap. Enged:

– Száznegyven.

*

Zöld műselyem függöny szűri az erőtlen, téli fényt. Piros, rojtos ernyő a nikkelezett állólámpán, benne kék izzó világít. Műkristály csillár lóg a mennyezetről, abban is csodálatos, különböző színű villanykörték égnek. Bekapcsolt televízió. A kísérleti adás nem ér el odáig, hiába mered a kéményhez drótozott antenna, bolhabál az üresen vibráló képernyő. Lila bársonnyal letakart dupla ágyon Antoanett a piros, kék, zöld, sárga fényben. Becsületbeli feleség. Kovács doktor felesége. Akik bejárnak Szögedébe, kiderítik, hogy tulajdonképpen Icának hívják. Takarítónő volt a városi pártbizottságon, ő tartja el Kovácsot, amikor tanul. És megkapja jutalmát:

– Úrinő vagyok! Doktorné – mondja. Antoanettnak hívhatja magát, hever a lila bársonyon a színes villanykörték alatt, és nézi a tévét.

Kezdetben kijár. Napernyőt tart a feje fölött, strucctollas malomkerékkalapot hord, sárga muszlinálba burkolja magát, alatta fekete selyemköpeny és kígyóbőr csizma. Féldisznók, pulykák, kövér libák, kacsák, csirkék, levestyúkók tűnnek el a gyomrában és haladnak át egyre renyhébben a bélrendszerén. Nem kell reggelek reggelén szürke klepetusban fókáznia a lépcsőkön, vécésészék fölött hajlongani, piszoárok előtt illegetni, teli vödörrel, mosószerrel, partvissal, söp-rúvel, személtapáttal trappolni a folyosókon, lehordani a szemetet. Táblácskán piros betűk rikítanak, a takarítók a liftet nem használhatják! A dupla ágy egyre kisebb alatta.

Nekik sok kóstoló jár. Egy garaboly rizses hurka, véres hurka, májas hurka, kolbász sütni, karaj. Antoanett már nem képes kijárni. Föülülni, föllállni alig tud.

– Vidd ki a cselédnek – mondja. – A hűtőgéphez.

– Nagyon szép hús – sipákol Nusi néni. – De már nem fér bele.

A sikoltozó Antoanettet Kovács doktor, majd Zengő elvtárs bázishelyi parancsnok terepjárójával viteti vissza Szögedébe. Letakarják a Gorjunov géppuskát, egy sor ülést kiszednek. Amíg Antoanettet berakják, Marofka közmunkásőr a motort túrátzatja, hogy a sikoltozás ne hallatsszon messzire.

*

Innen oda. Aki eljut, a világ tetejére érkezik meg. Szögedében villamos jár. Boltok. Kirakatok. Ha nem tudod megvenni, akkor is. Nincs az ember lánya foly-

ton szem előtt. Az arctalanság demokrácia. Ezt nyújtja a város. Járdá van! Egy jó helyre be lehet ülni. És nem tudja meg mindenki rögtön.

Az is szeret itt, aki nem költözik be. Hát nem mindenki akar emeletbe lakni. Házat venni meg ki tud? Munyi titkár is a szabadságot keresi itt. Ahol nem ismerik föl, szabadon dülöngélhet, csapódhat faltól falig és vonatozhat.

*Megy a gőzös, megy a gőzös Szögedébe
A szögedi, a szögedi állomásra.
Elöl ül a Munyi Pista,
Ki a gőzöst, ki a gőzöst igazítja.*

Munyi titkár ül egy asztalon, az a mozdony, borosüveggel hadonászva vezényli a nótát, a mögötte szökdécselő elvtársak a szerelvény, tolják a mozdonyt maguk előtt. Énekelnek.

*Hallották-e, hallották-e, hogy mi történt,
Tegnap este lenyeltem egy villanykörtét,
Azon vettem magam észre, hogy
hátrafele világítok a sötétbe.*

Megáll a vonat. Vételeznek. Pezsgődurr. Majoros elvtárs beindul, Zbrojovkájával utánaló a pezsgősdugónak:

– Ez nagyobbat szól!

Kint, a bedugult piszoárban, mint döglött aranyhalacszkák lebegnek a Fecskecsikkek.

Helycsere.

Majoros elvtárs igazítja a gőzöst, Munyi titkár beáll a tolók közé.

A vonatozás árát a kérincselők adják össze. Munyi titkár a városban mindent elintéz. Az intézkedésnek költségei vannak:

– Ez kérlek, kedves bátyám, egy karikás.

– Ez kérem, kedves bátyám, egy karikás.

Így beszél Munyi titkár. De másként is tud:

– Ez kérlek, kedves bátyám, két karikás.

– Ez kérem, kedves bátyám, két karikás.

Pakolja a zsebébe az ezer meg a kétezer forintokat, hetente be a fekete Volgába. Pártbizottság, Majoros elvtárs. Együtt a brigád, nagyokat röhögnek, beszállás, indul a vonat. Este haza, nagyot alszik, és szól a kérincselőknek.

– Kérlek, kedves bátyám, elintézttem.

– Kérem, kedves bátyám, elintézttem. De miért nem tegeződik már velem?

A pénz, hiszen elutazott, jár neki.

Undor?

A biciklit leteszem a fűbe, ölyü aprócska pontja odafenn. Ülök, nézem a túlparti mezővédő erdősávot, az eget a víztükörben. Mögöttem a kukoricatenger zöld hullámai. Soká találják meg, aki beleveti magát. Nikotinos permetlé. Ha nincs, kiáztatott dohánylevél.

Metál János kulák bal zsebében, jobb zsebében egy-egy flaska, úgy indul neki, mintha köszöntőbe menne. Csak mégse, rejteketakon halad, kertek alatt bújjik. Sok a besúgó. Már a készítéskor is óvatosnak kell lenni. Dugva megcsinálni, mert ha éppen akkor jönnek, és megfogják vele, tiltott dohánytermesztés, elveszik a szép, felfűzött, töretlen dohányleveleket, őt meg addig ütik, amíg be nem vallja, hogy a kiáztatott dohánylével kit akart megmérgezni.

– Nem verjük agyon, hogy holnap is el tudjuk verni – mondja Metál János kuláknak egy ismeretlen, akit korábban sohasem látott. – Meg holnapután is! – mondja az ismeretlen, és újabb pofonokat ad.

Teherautóval huzkodják ezeket körbe-körbe. Leugrálnak a ponyva alól, fegyver lóg rajtuk, gumibot van náluk, végigverik az embereket, azután viszi őket a teherkocsi tovább. Ugyanott soha többet nincsenek még egyszer. Másik osztag érkezik.

Metál János kulák mellé behozzák a Jövő Daráló Hivatalba Horváth Péter kulákot is.

– Na most már nem verjük magukat – mosolyog rájuk egy másik ismeretlen.

Egy harmadik meg elordítja magát:

– Adjon egy kurva nagy pofont a Metálnak Horváth, az istenit a pofájának.

Bejön a negyedik, puskatussal hátba vágja Horváthot:

– Parancsmegtagadás? – újra hátba vágja.

Metál megkapja az első pofont.

– Maga ezt túri, Metál? Hogy egy kulák pofozza? Hát ilyen szar ember maga?

– Köpje szemem a Horváthot! Nagy turhát a pofájába.

Horváth Péter kulák és Metál János kulák késő éjszakáig ütlegetli, köpködi, szidalmazza egymást. Ha nem elég kemények, puskatussal, gumibottal kapják a biztatást. Dr. Gristyuk Gizike állatorvos figyeli őket egészségügyileg:

– Még lehet.

– Még lehet.

Horváth Péter kulák és Metál János kulák legközelebb már csak a kukoricaföld szélén találkozik.

– Elhoztad, János?

– Elhoztam, Péter.

Beveszik magukat a táblába, Metál János kulák odaadja az egyik nikotinlével teli flaskát Horváth Péter kuláknak. Koccintanak.

– Az Isten bocsássa meg nekünk, Péter.

– Az Isten bocsássa meg nekünk, János.

Kukoricatőréskor találják meg a két kukacos hullát, egymás mellett, ahogy rókák megrágtá arccal fekszenek.

– Két piszkos parazttal kevesebb – mondja Sódar elvtárs, a Jövő Daráló Hivatal első vezetője, és teker egyet a Jövő Daráló Gép karján.

– Akkor még kézzel kellett hajtani – emlékezik Halasi bácsi-Földi bácsi. – De a fejlődés rohamlépte!

Esik a hó! Nincs mán virág!

Temető az egész világ.

*Én is a föld alatt vagyok:
a pincébe búslakodok.*

Ezt az egészet túlélni hogy sikerült? Sorra venni a magyarázatokat. Majd öre-
gen. Leszálló szellemi ágban. Makogó érveléssel. Amikor már csak az elkövetések
látszanak a romló szemek előtt.

Benne lenni most. Életerősen.

És még egyszer benne lenni majd. Gyengén.

Kétszer is?

Elárult barátok. Testetlen jelenlétük.

Elárult barátként testetlen jelenlétem. Belógva a látótérbe, mint egy homlokba
hulló saját hajfűrt, ami nincs.

Eltitkolt pofonok. A csattanások újra. Az asztalra kitett stukker megjelenése az
unokák születésnapján a torta mellett. Három gyertya, négy gyertya, öt gyertya
fénye csillan rajta. Asztali tűzijáték.

Nem.

Van, ami elől jobb meghalni.

Halálörökség? A feleségre, a gyerekekre a meghívott Halált ráküldeni?

Nem.

Baleset.

Baleset. Baleset. Baleset.

A sajátkezéség a borpincéből soha nem ér el „a napsütötte sávig”. Leszaladni,
és csak egy perccel maradni tovább. Véletlenül. Szorgalmatosság szüret után. És
tisza lappal megy minden tovább.

– Volt a családban öngyilkosság?

– Nem.

Három nem. A ráadás volna, ha Istent is sikerül átverni.

Karcsi legény igyekszik az erdősáv felé:

.....
.....
.....
.....
.....

Nincs titok. Lajoska doktor várójába nem férnek be a betegek. Az udvari lép-
csőn is ülnek, az utcára, a ház előtti padra is jut belőlük. Balázsiné orvos admi-
nisztrátor időnként fölrántja a fehér, párnázott ajtót és kiordít:

– Tíz férfi!

Tíz férfi bezúdul, vetkőzik, ing le, gatyá le, és sorba állnak Lajoska doktor elé.
Balázsiné írja a neveket, a bajokat, tartja a vesetálat, hozza a lapocokat, készíti az
injekciót.

– Tíz nő!

Tíz nő bezúdul. Fejkendős parasztasszonyok, hátukon, farukon kék-zöld
foltok, husángok nyomai, csizmahúzó okozta nyílt sebek. Mögöttük iskolás lány
torokfájással, vérzésekimaradással menyecske, anya lázas csecsemővel.

Halad a rendelés.

– Tíz férfi!

Karcsi legény bokánál megkötös hosszú gatyája hamarosan térdig csúszik.

– Hát ez a gatyabaj – mondja.

Elöl gennyes, sárga, véres váladék a gatyán.

– Ezt meg hogy szerezted be, édes fiam?

– A legerősebb háziszappany se viszi ki.

– De kitől kaptad el? Kihez jársz?

– Violához – mondja Karcsi legény.

Zsebében üveg pálinkával Karcsi legény már túl az erdősávon jár. A téesz-istállóba viszik a lábait, a lábait irányító vágyai. Hetekig szavát se lehetett venni azután, hogy az apjának a szép, fehér farokbojtos, zsemleszínű Viola tehenet is be kellett vinnie a téeszbe. Aztán kilesi az alkalmas pillanatokat, és derűje visszatér. Az orvoskaland után azonban mezőört állítanak az istálló elé, a vadászpuskás Mugura személyében, aki üveg pálinkáért beengedi az Iójára vágyakozó Karcsi legényt az istállóba, és odébb ballag, hogy a légyottnak tanúja ne legyen, miközben ő maga is ábrándozik.

Bogárkájáról. A szárnyas lányról. Aki a padlásletráról esik a tyúkudvarra kiskorában. Nem szárnya nő, hanem púpja.

– Sose leszek menyasszony – sír, amikor Mugura leakasztja válláról a vadászpuskát, és kibontja őt különleges szabású ruhájából, amely a hátán zsáknyi bőséggűre, mellrészén meg szűköskére van szabva.

Mugura leveszi róla a csipkés alsóinget is, amelynek ugyanolyan szabása van, mint a fölsóruhának, és ágyba viszi Bogárkát. Bogárka melle horpadtan bemélyed. Oldala jobbra-balra kiszélesedik. Napfényt sose látott, nagy, domború háta magasra emeli ezt a különös élőlényt, amint Mugurát előre-hátra, jobbra-balra rengeti.

– Úgy ringatsz, mint egy bölcső – mondja Mugura.

Bogárka olyan, mint egy pók, ahogy hosszú, fejletlen karjával átöleli Mugurát.

– Kapd be, kapd be, most élvezek – ordít Mugura. – Te vércse.

– Hogy én ezt megértem. Hogy én ezt megértem – sóhajtozik Bogárka. – És nem csak álom!

*

Minden avadék a szappanfőzésbe megy. Lobog az öntöttvas katlanban a tűz. Jó fa kell, erejük legyen a lángoknak, rotyogjon az üst. Zsír. Zsír. Zsír. Az összes disznóvágási nyesedék, hulladék, bélzsír, fodorzsír. Megavasodott zsír, töpörtyű, szalonna. Kis Eszter lúgköve. Ne higgyük el, bárki állítja, hogy „felesleges olyasmit megcsinálni, ami magától is bekövetkezik”.

Száll a zsírgőz.

Forr a szappan.

Büdös lélek úszik fölötte. Kavarni, kavarni, kavarni. Amíg föl nem jön a tetejére a sárgásfehér hab. Lekanalazni, farámába önteni, szikkadni hagyni, madzaggal feldarabolni.

Lehet mosni.

Nincs mindig lúgkő. Szódaport söpörni a tóaljban, sziksót, hozzá fahamu, meszet, így főzni lúgot. Sziksóárus jár esős, vizes időkben, amikor nem lehet

söpörni. A legszegényebb legények. Már a Szent Kereszt-Szamuely utcán hallat-
szik az ordítás:

– Sziksót vegyenek! Sziksót vegyenek!

Drótostót jár, vasfazekat, üstöket is befoltoz kézi üllőjén nitszeggel, flepnivel. Vándorköszörűs biciklin. Vándorüveges gyalog, hátán nehéz faalkotmány, benne ablaküvegek. A Kis Magyar Alföld vándorai. Rongyszedő jön, ül a bakon, hosz-
szú ustorával girhes lovacskájáról egykedvűen hajtja a kövér legyeket. A kocsi
kenetlenül nyikorog.

– Nyeee – biztatja a rongyszedő a lovacskát. Sípjába fúj, kiabál, kalapot emel.

– Nyeee!

– Fölfekszek rá így, ahogy vagyok – nézi öreganyám a rongykocsit.

A digesztor felől édes dögsgzagot hoz a meleg szél. Állatifehérije-feldolgozó
telep. Döglött lovak, kivégzett kutyák, pestisdisznók, elhullott tehének, baromfiak
várják a melegben, hogy lefőzzék őket, enyvanyag legyen belőlük, ami szétesne,
mindent megragasztani. A digesztorszag mámorító ájer a legyeknek. Erőt ad
nekik a bágyasztó melegben, légiókban rohamozzák az ajtót, nyitáskor egy-
egy kohorsz bejut, a konyhaasztal fölé rajpszögezett légyfogókon vonaglanak,
járatják a lábaikat az enyves szalagokon, emelgetni próbálják a szárnyaikat, a
legéleterősebbek a konyhaasztal viaszkosvászon terítőjére potyognak, ráragad-
nak, egyenként kell őket fölcsipegetni.

Magányos kiemelkedés a tájban a dögkút alacsony betonkávája. Nagy, kerek
betonlap fedi, a betonlapon négyzet alakú, miniumszínű vasajtó. Nagy a rajzás,
amikor nyitva marad. A méretes vasajtót lelakatolják, hatalmas köveket tesznek
rá, de a cigányok kifigyelik, ha egy-egy disznótetem mégse a digesztorban,
hanem a dögkútban végzi. Lelökdösik a köveket, leverik a lakatot. A dögök tete-
jén legfölül ott az elhullott, szép, kövér disznó. Csak alá kell szállni érte. Csak
tudni kell beszélni a dögök nyelvén. Hamar fölhozzák.

– A dögzabáló büdös kurva anyátokat basznátok szájba a kankós, kékeres,
cigány faszotokkal, megint a dögcsizternát hogy kizabáltátok – üvölt Ármány
örmester. De későn. A disznót már megették.

– Jó az. Csak sokáig kell főzni! Az első lét leönteni.

És sokáig főzik. De sose csukják vissza a dögkutat. Lezúdulnak a legyek, a
mély kürtő, a vastető megsokszorozza a boldogságuk hangjait. A pokol züm-
mögő kórusának zúgása a süket hőségben. A nyitva hagyott vasajtón kiárad a
sötétség. Amikor teljesen beborítja a tájat, és lehül egy kicsit a levegő, megszólal
a mező.

Gyepmester. Pecér. Sintér. Dögész. Dög ász. A Jövő Daráló Hivatal kebelébe
tartozik. Ebből a foglalkozásnévből nincs családnév. Dr. Sintér Adrienn gyer-
mekpszichológus. A gyepmester hajnalban indul, visszazárja a dögkutat. Még
dél felé is halvány vaníliaillat szállong. Káromkodva görgeti a nagy köveket visz-
sza, erőlködve, izzadva emeli őket föl a vasajtóra. Tudja, hogy nemsokára kezd-
heti előlről. A kutyafogdosást is. Négy-öt kutyát tud egyszerre hazavonszolni.
Kezében a hurkokkal fölkerelkedik. A viskója a sintértelep. Kint a Gödrösök után.
A kerítés görbe akáckarók, fölül egy szál vastag drót kihúzva rajtuk, semmi más.
De csak az út felől. Hátrafelé a végtelenbe nyílik az acatos udvar. A hazavonszolt

kutyákat azonnal fölakasztja a viskó mögött, mindegyiket arra a dróthurokra, amelyekkel hazavonszolta. Napokig lógnak a kutyák.

– Micsinál velük?

A sintér viskója ajtajában ül egy sámli. Új dróthurkokat készít. Dolgozik.

– Tán megeszi a kutyákat?

– Biztos.

Kózápor.

Rohanás.

– Az anyátok istenit! Elkaplak tikteket is, ne féljete! – lóbálja a hurkot.

Irányítása alá tartozik a két aranyműves. A két vécépucoló cigány férfi. Ők bevallatják a múltat mindenkivel. Két, hosszú kötélre kötött vödörrel megjelennek és egyre mélyebbről meregetik az olvadt aranyat. Az egyik merít, a tartalmat elcipeli a gyarapodó rakáshoz, ezalatt a másik merít, cipel. A két aranyműves körforgása hozza létre a fogyatkozást, növekedést. Rétegenként nedvességszívó port szórnak. Kétforintos lókolbászebéd. Estig a rakás embermagasra nő. Sarkosra a gödröt! Beugranak. Elégedetten néznek vissza. Jön a szekér, föllapátolják, elviszik. A földieper-ültetvényre szórják. Gyönyörű lesz a termés. A duzzadt, piros eperszemek.

*

A csók, ha igazi: köpet. Eperajkú Évike, szívem szép szerelme, ó.

You know you're a cut little heartbreaker,

You know you're a sweet little lovmaker.

Ahogy belépek, a zenekar rögtön a Foxy Ladyt kezdi. Új szám. A sarokban ott a kis vörös. Ő se régi. De milyen jók a csúljai! Eperajkú Évike. A sarokban ül a hapsijával. Bordakilátszós, kötözködő fazon. György. Mint az angol király. Sehanyadik Gyuri.

A legjobb zslugás vagyok a sok diák között, és nincs kegyelem. Viszem, amit megnyerek. Póker, makaó. Ebben a kettőben utazom.

– Máma neked szerencsés napod van – mondom Fasorbasincs Gyurinak. – Látszik rajtad.

Boldog mosoly terül szét a pofáján.

– Játszunk? – kérdezem.

– Most?

– Most.

– Nem is vagyok formában.

– Olé, néztem a múltkor, ahogy játszol. Te mindig formában vagy.

– Meg már menni is akarunk – mondja Eperajkú.

– Ugyan. Hova? Póker. Ötvenkét lapos francia kártyával.

Zakó már eleve nincs rajta. Itt a tavasz. Kiteszem a kártyapaklit.

– Keverj te – mondom.

– Most kártyázni kezdtek? – kérdezi Eperajkú.

– Igen – mondja az angol király. Kever és oszt.

Royalflössel nyitok, és úgy is folytatom. Hamar elfogy a pénze.

– Nálad van valamennyi? – kérdezi Évikét.

Eperajkú elébe teszi a pénztárcáját.

– Ennyi.

– Ez elég – mondja az angol király.

– Hadikölcsön – mondom. – Amely megfordítja a küzdelem sorsát.

Fasorbasincs Gyuri homlokán izzad a remény, szorítja a lapokat és figyel rettetesen.

– Végül is jól játszol, nagyon – mondom neki.

– Tudom.

– Csak most elpártolt tőled a szerencse.

Bólogat.

– De azt vissza lehet szerezni. Azért forgandó. Csak nem szabad föladni.

– Nem is fogom – mondja.

– És egyszer csak a te pártodra áll – mondom.

– Póker! – vigyorog.

– Flös – mondom.

– Az royalflös – nézi a lapjaimat.

– Tényleg. Bocs. Elnéztem – és már Eperajkú pénztárcája is nálam. Nemcsak a pénze.

– Már nem tudok mit föltenni.

– Dehogynem. Ott a karórád. Így abbahagyni?

És elveszíti.

– Vége – mondja.

– Ugyan már – mondom. – Tedd föl a barátnődet.

– Engem?

– Téged.

– Őt nem – mondja György király.

– Ellenében mindent fölteszek, amit elnyertem tőletek. Plusz még, ami nálam van pénz – mondom. – Vertük reggelig a blattot, és nyertem végig. Tele vagyok dohánnyal. Utolsó parti.

György király bámul.

– Már ideje is veszítenem – mondom. – Egy nagy tét.

– Én? – kérdezi Évike.

– És mindent visszanyertek.

– Így lesz – György király kever, oszt, veszít.

Fölállok.

– Az órátat meg visszakapod – mondom. – Hogy tudd, hány óra van.

Eperajkú Évike pénztárcájába visszateszem a pénzt, ami az övé volt, és odaadom neki.

– Menjünk – mondom.

– Hova?

– Hova? Hát énhozzám.

Az úton azt mondja Eperajkú:

– De te nem kockáztattál semmit.

- Én? Mindent. Azt, hogy nem nyerlek meg.
- Ha azt hiszed, hogy azért jövök el veled, mert megnyertél, nagyot tévedsz.
- Hanem?
- Meg nem is azért, mert elvesztett a Gyuri.
- Belém estél.
- Hülye. Mert föltett. Azért. Nem is volt értelme a játéknak tovább.
- Eperajkúnak hívlak.
- Szép. Kedves.
- Eperajkú Évike.
- Meg tetszel is egy kicsit – mondja. – És téged én hogy hívjalak?
- Sehogy.
- Hallgatunk.
- Most mi lesz? – kérdezi, amikor mögöttünk bezárom az ajtót.
- Megyünk az ágyba.
- Rögtön így?
- Vetkőzz már. Elnyertelek. Akár a rabszolgám vagy.
- A barátnőd.
- Annál gyorsabban.

Eperajkú nem tudja, azzal van vége, hogy elkezdődik. Egyre jobban vonzódik a helyzethez. Már nem vagyok kíváncsi rá.

Térdig pénzben. A jövőből odairányított pénzkötegek az asztalon. Négy-öt millió forint. Petőfi Sándor, Dózsa György, Rákóczi Ferenc, Kossuth Lajos. Nagy rakás. Súlyra, térfogatra sok. Minden áldott nap ennyi pénz. Délutánra gyúlik össze. Ötre, fél hatra az összes bent van anyám íróasztalán. Előtte, a jobb könyökénél, a bal könyökénél a pénzkötegek, átkötve, lebélyegezve. Középen az ívek, amelyekre az összegeket írják. A sok millió forint, ha fillérre egyezik. Akkor van vége a délutánnak. Úgy hét órakor kerül be a pénz a másfél méter magas, tömör, zöld színű páncélszekrénybe. És benne marad éjszakára. Minden irodában a kapcsolók mellett, vörös zsinóron seszínű táblák: Oltsd el a villanyt, ha nincs rá szükséged! A páncélszekrény-irodában ellenben leoltani tilos. A függönyt is félre kell húzni az utca felé.

– Lássam én azt a mackót egész éjjel, amikor járőrözök! – mondja Ármány őrmester. – És nem lesz hiba.

Két kulcsra jár a mackó. Kulcs. Ellenkulcs. De mindkettő anyámnál. Nincs más, aki megfelelné a feltételeknek. Megszerezni a pénzt! Családi postarablás. Visszaszerezni a jövőben, amit elvettek a múltban. Egy részét. Legalább. Mindkét kulcsról másolat, és egyszer visszajönni majd. Éjszaka. Amikor innen már rég elköltöztünk. A szüleink már nem is élnek. És elvinni az összes pénzt. Mindet. Nekem jut eszembe. Az örökségünk. Megleckéztetni őket. A nyereség izgat, nem a nyereség.

– Csináltak már ilyet – mondja a testvérem. – El is kapták őket. Pedig egy vesztes világháború is volt a kulcsmásolás meg a rablás között.

Ha a pénz már bent a mackóban, jöhet a szabadidő. Este fél nyolctól reggel fél nyolcig. Hat nap a munkahét. Legyen ötnapos! Halasi bácsi-Földi bácsi levelet intéz Kádár elvtárshoz.

Tisztelt Kádár Elvtárs!

Példánk a Szovjetunió! Valósítsuk meg az ötnapos munkahetet, miképpen a Szovjetunióban ezt megtették Lenin harcostársai, a szovjet Jövő Darálók. A hétfőn kezdődő munkahétnek péntek este vége. Szombat munkaszüneti nap. A következő munkahét kezdete vasárnap. Befejeződés csütörtök. Péntek munkaszünet. A munkahét kezdete szombat. Befejezés szerda. Mindegyik nap lehet munkanap, munkaszünet, ami dinamikában tartja a dolgozókat. Amikor a munkaszünet vasárnap, az az egyháznak tett kedvezés.

Jövő Daráló üdvözléssel:

Halasi bácsi-Földi bácsi

A tervezetet elutasítják. De biztatják is, hogy a Jövő Darálásra vonatkozó javaslataival ezentúl is bizalommal forduljon a Jövő Daráló Központi Bizottsághoz. Fontos a helyi Jövő Darálás.

Minden szombaton munka. Vasárnap jönnek a látogatók. Beszélgetni. Amikor mindenki hallgat.

– A falusi ember gyomorember. Enni szeret, nem öltözködni – mondja az egyik, és a tényérjára pakol egy hatalmas húscsafatot.

– A városi ember ruhaember.

– Senki se látja, hogy mi van a hasában. De hogy mi van rajta, azt igen.

– A városi ember bármit megeszik.

– Mint a kutya.

– Mert öltözködési ember.

– Divatozó.

– Csak a szép nyakkendő.

– Lakkcipő.

– Hasított szoknya!

– A falusi meg csülökember. Nem érdekli, mi van rajta. Télen jó meleg, nyáron meg szellős, levegős. Ez a lényeg.

– A galamb, csirke, kacsa, liba, disznó.

Hatalmas a fogyás belőlük a vasárnapokon. De miről lehet még beszélni? Holnap már hétfő.

– Én a patikában szoktam benzint venni.

– Az öngyújtóba?

– Abba. Sebbenzint.

– És jó?

– Príma. Egészen príma.

– A kocsmába azért nincs ilyen fröccs.

– A nyomába se ér!

– Ennek.

– A szódájuk se olyan jó, mint a maszek szódásé.

– Onnan veszitek?

– Onnan.
 – Pedig ugyanaz a víz.
 – De nem olyan mélyről.
 – Nem?
 – Nem.
 – És az a lényeg. A mélység.
 – Hogy mélyszóda legyen.
 – De hiába finom a benzin! Ha rossz a tűzkő. Akkor hiába.
 – A sarkon itt nem jó, amit árulnak.
 – Az nem. A sarki tűzkő nem.
 – Amikor az anyagbeszerző megy Pestre föl. Akkor szoktam hozatni. Olyan tűzkő! De tényleg. Az nagyon olyan. A Wesselényi utcából.
 – Az hol van?
 – Hááát.
 – És mikor megy?
 – Nem tudom. De majd szólok.
 – Már az is autón jár.
 – Ki?
 – Hát az anyagbeszerző.
 – Igen? Nem is tudtam.
 – Most mondom.
 – Na biztos csinál akkor néhány kerülőt.
 – Bolond vóna, ha nem.
 Fölébredek. Még ott a test. Pedig elmehetett volna.
 – Volt itt egy nő – mondja Eperajkú.
 – Igen?
 – Kulccsal jött be.
 – Megbeszéltek valamit?
 – Semmit se szólt! Elment, és kívülről bedobta a kulcsot.
 Jól megnézem, mit hagyok ki. Igazi ritkaság. Szeplős a vénuszdombja. Aztán elmegy. Eperajkútól is megszabadultam. Most jó. Egyedül maradni. Magány. Legnagyobb szerelmem.

*

Már van Škoda. És nincs Marcsi.

Zrini Feri, akinek a szabadságot 56 hozza el. Új Škodával, új feleséggel érkezik. Tíz évvel korábban, 1950 táján orvostanhallgató. Rákosi-vicceket mond egy kocsmában. Röhögnek nagyokat. Újabb nagyfröccsök, újabb nagy röhögések. És amint üresek a poharak és a lelkek teli, Radnóti Miklós egykori albérléte előtt

*„a világ újraépül,
 – s bár tiltják énekem,
 az új falak tövében
 felhangzik majd szavam”*

hajnalban Marcsi az asztaltársaságból szerelmet vall Zrini Ferinek:

– Ha nem veszel feleségül, följelentelek.

Három gyerekük születik 56-ig. Zrini Feri már rég otthagya az orvosit, dolgozik, hogy eltarthassa őket. A családot. 1956. október 16-án azonnal beadja a válókeresetet és elköltözik. Ez minden, amivel részt vesz a forradalom eseményeiben.

– De sok eszem volt – néz a tükörbe november 4-én reggel és megtalálja Rózsát. Ez már a sokadik látogatásuk.

– Velük legalább lehet beszélgetni. Nem kell kényszeregni – mondja anyám.

– Rokonszenves nő ez a Rózsa – mondja apám.

Sülnek a húsök. Mozart biztosan hallaná a különbséget, hogyan sutorog a sütőben a csirke, milyen hangon sül a galamb, hogyan serceg a kacska, amikor saját zsírával locsolják, s egészen másként sír a disznón a zsír. Az udvar ajándékaik ropogós kamarazeneke. Plusz a hajnalok és az esték, a dologidők munkaidő előtt, után, az ebédszünetben, bármikor lopott tíz percekben, negyedórákban. Szakadj meg luxus. Telepesek a kora Kádár-korban, a Halál-völgyön már *átszekerezve*.

– Tulajdonképpen ki ez a Rózsa?

De apám már nincs bent.

Semmit nem tudunk róla, gondolja anyám. Azelőtt se ismerte senki. A semmi-ből jött.

Alighogy itt az új Škoda, már van is nekik, gondolja apám. Városon azért könnyebb. De azért ott is nehéz. Honnan van? De még a pénz is. Hiába van együtt az ára. Ennyi idő alatt megszerezni? Jó kapcsolatok kellene ahhoz. Nem fél semmitől. Minden megy neki. Vezetés előtt iszik. Nem is keveset. De soha meg nem büntetik. Nem is tart tőle.

Doktor lesz, gondolja anyám. Ha nem is orvos, de doktor. Fölvették a jogra. Levelezőre. Van ideje tanulni munka közben. Három gyerek után fizeti a tartásdíjat. Eltartja őket tulajdonképpen. A Marcsi alig keres. Nem is ért semmihez. Ferike őt is eltartja. Közben tanul, dolgozik, és még autóra is jut pénze.

Még azt is el tudja intézni, hogy ilyen gyorsan megkapja, gondolja apám. Mikor közbe senkinek sincs autója.

Bármit megenged magának, gondolja anyám.

Tekintélyt parancsolóan áll a Škoda a házunk előtt. Ami nem a mi házunk, de valahogy kell mondani. Így mondjuk. Így lakhatóbb. Világosabbak az ablakok. Melegebbek a szobák. Aki csak elmegy az utcán, nincsenek sokan, megáll, megcsodálja. És fölnezi a függönyökre. Mögöttük a vendég. Messzire elér a kezük.

Zrini Feri is azért jön, hogy tudjanak beszélgetni. Milyen jól megy, nézi az asztalra tett sülteket. Túlságosan is, nem? Mégse látom, mi történik itt. Hogy történik? Sose vagyunk itt hétköznap. Csak nagy néha vasárnap.

– A papucsok? – kérdezi apám.

– Egyetek – mondja anyám.

– Prímák – mondja Zrini Feri.

– Direkt nektek sütöttem – mondja anyám.

– Ó, az ember biztos a papucsokra gondolt, nem a sültekre – nevet Rózsa. – Pedig azok is prímák. Te sütötted?

– Eredeti gyári papucsokkal járok – mondja Zrini Feri. – Nem hazaiak vannak rajta, hanem csehszlovákok. A pótkeréken is.

– A téli papucsok? – kérdezi apám.

– Azok is – mondja Zrini Feri. – Megjönnek időben Csehszlovákiából. Van már ígéret. A magyar külső nem jó.

– A rendőr nem állított még meg, amikor mentek haza? – kérdezi apám.

– Dehogynem! A múltkor. Leheljen rám! Ivott! Nem ittam. Ivott! Nem ittam. Leheljen! Lehelek. De én megtanultam úgy elfújni az orruk előtt, hogy meg nem éreznek semmit. De a múltkor. A múltkor mi volt. Egy kocsmánál megállunk. Ül benn egy férfi meg egy nő. A férfi sört iszik. Aztán mennek az autójukhoz. Nekik is Škodájuk van. Rögtön odaugrik egy rendőr. Láttam, hogy ivott, mondja a férfinak a rendőr. Igen, de nem én vezetek! Hát ki? A feleségem.

– A nő vezet? – mondja apám.

– A nő vezet! – mondja anyám.

– Most képzeljétek el – mondja Rózsa.

Hatalmas robaj, kapunyitás, ajtócsapkodás. Hívatlanul a társaság.

– Belepisáltunk a tankotokba, hogy tovább maradjatok. Jöttünk mi is mulatni!

Még éppen jut annyi idő, hogy Zrini Feri apámnak odasúgja:

– A dr. Szabó Pista! 56-os maradt egy kicsit. Ne járjon ki hozzád. Ne barátkozál te vele. Nem hiányzik az neked.

És Szabó Pista nem jön többet.

*

Hipóval kell föltakarítani. A fürdőszobában a nyomokat. Mehettek volna hátra is. Még az is megvan. De megnőnek a távolságok. Ami az előbb még itt volt, a következő pohár után az ég alján tűnik el.

A fürdőszobában a mennyezettől alig fél méterre egy kicsi ablak. Ott hullik be egy kevés napfény a homályba. Megcsillan a fafűtéses fürdőkályha ezüst oldalán, a vízcsöveken.

Még van szarufésű. A mosdó fölött üvegpolcon. Akkorka, mint a vérsavó színű, fogait könnyen hullató, kis műanyag fésű, egyik fele sűrű, másik fele ritka fogazattal, de még szaruból van. A minél több természetellenes anyagot! jelszóval átváltozó világban. Apám használja. Fogainak köze lassan töltődik föl a finom anyaggal, amennyi naponta egy emberből meghal. Méri az időt. Nyári reggeleken, a napforduló idején, egy kicsi időre ráesik a napsugár. Fénylik az egyenletesen, tükörsimán megkötő hajzsír a fénytelen fésűfogak között. Tátott szájjal bámulom. Nem merem megérinteni. Még él apám.

Szavai még nem az emlékeim, élőben hallom őket. Atyai szó.

– Ne zsebőjji!

Akkor hangzanak el, amikor elmegy mellettem, s látja, hogy zsebben a kezem. Ne gyűrjem, ne tágtítsam ki zseböléssel a nadrágot. Ne legyen trehungya.

– Szíves vagy!

Hosszú í-vel kell írni. De hadd legyen így. Ahogyan hangzik. Szívizomgyulladás miatt sokat voltam kórházban. Mindig hallom, ha valami fizikailag megerőltetőt vagy annak látszót csinálok. Ami nem tesz a szívnek jót. A szív nem múlik el!

– Kancsó! Kancsó!

Az előbbiből következik. Ha a konyhában megfogom a kancsót, abból iszunk mindnyájan, mi férfiak, azonnal rám kiált. Azt a sok vizet, amit megiszol, mind a szívnek kell feldolgozni.

– Hepás vagy!

Pár évvel korábban járványos májgyulladás tölti meg a kórtermeket. Vagy hús felnőtt közé kerülök, egyetlen gyerek. Utána egy év diéta. Túró, vízben főtt krumpli só nélkül, aztán Hóvirág sajt. Aztán bármi. Ha zsíros kenyeret eszem, azonnali az emlékeztetés. A hétköznapiakon azonban nincs választék.

Éveken át minden délután egyszer elhagyja apám száját kérdőhangsúllyal egy szó. Se több, se kevesebb:

– Pócsió?

Nem találok ezt a szót a szótárakban. Nincs sehol nyoma. Kizárólag azokban a délutánokban létezik. Targyszerűen lefordítva azt jelenti, hogy volt-e székletem aznap.

Vasárnap délelőtt, amikor a ropogós kamarazenekear már hangol a konyhában, a testvéremmel templomba küldenek minket. Tízkor kezdődik a nagymise. Állunk szemben az üres templommal a trafik mellett, hátunkban a szovjet emlékmű. Várjuk, hogy kiharangozzanak délben. Istenhez már csak káromkodásokban fordulunk.

(Folytatás a következő számban)